

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ POLICIJOS DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS

2022-09-09 Nr. 4D-2022/1-693
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2022 m. birželio 9 d. gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau vadinama – Policijos departamentas) pareigūnų veiksmų, susijusių su teisės gauti informaciją ir susipažinti su administracinio nusižengimo byla ribojimu.

2. Pareiškėjas skunde (toliau vadinama – Skundas) nurodo, kad:

2.1. „2022 balandžio 5 dieną Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato raštu rašiau prašymą Lietuvos Policijos departamento Informacijos skyriui dėl to, kad man, X, būtų leista susipažinti su visa tariamai padaryto administracinio nusižengimo bylos medžiaga administracinio nusižengimo byloje ROIK 22158977482 (prašymo reg. 20-AP-3033)“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „2022-04-22 gavau el-laišką „DĖL DUOMENŲ SUTEIKIMO Nr. 5-S-8034“. Šiame laiške buvo suarchyvuota administracinio nusižengimo bylos medžiaga, kurios atidaryti negalėjau, nes neturiu bylos išskleidimo programos“;

2.3. „Apie tai, kad negaliu peržiūrėti administracinės bylos duomenų 2022-04-28 parašiau darbuotojai el. paštu: „Laba diena, Daug kartų bandžiau atidaryti siunčiamą ADOC dokumentą šioje nuorodoje, tačiau ADOC dokumentas pirmiausia išsaugomas ne kaip atskiras, bet kažkodėl aplankale, kitas dalykas dokumento neatidaro.“;

2.4. „Darbuotoja R. Ž. kitu el-laišku (<...>) atsiuntė instrukciją, kurioje nurodyta kad siunčiamą skaitmeninę bylą reikia išskleisti. Tačiau viešojoje prieigoje kuria naudojuosi nėra išskleidimo programos. Apie tai parašiau darbuotojai ir el-laišku prisegiau kompiuterio darbalaukio nuotrauką, kurioje matyti, kad programa negali atidaryti dokumentų (2022_04_29 el-laiškas). Tuomet atrašiau, kad aš tos archyvavimo programos neturiu ir klausiau ką tokiu atveju daryti. Darbuotoja į tai nieko neatsakė.“;

2.5. „Paiškėjo, kad Kauno apskrities VPK Administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimo skyriuje susipažinti su bylos duomenimis galima tik elektroniniu būdu siunčia suarchyvuotą bylos medžiagą asmens nurodytu el-pašto adresu. Tokia tvarka niekur nėra oficialiai nurodyta.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2022-07-27 gavo Policijos departamento 2022-07-27 raštą Nr. 5-S-14712, kuriuo paaiškinama:

4.1. „Vykdymas Administracinio nusižengimo bylos išrašo ir (ar) pažymos apie asmens padarytus administracinius nusižengimus išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos policijos generalinio komisaro 2020 m. sausio 13 d. įsakymu Nr. 5-V-21 „Dėl Administracinio nusižengimo bylos išrašo ir (ar) pažymos apie asmens padarytus administracinius nusižengimus išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 15.3 papunkčio nuostatas, Policijos departamento Informacijos teikimo skyriaus (toliau - ITS) darbuotojos Policijos dokumentų valdymo sistemoje parengia siunčiamąjį elektroninį dokumentą, prideda Administracinių nusižengimų registro suformuotus dokumentus, nurodo, kokių būdu siunčiamasis dokumentas turi būti pateikiamas paslaugos gavėjui, ir perduoda jį pasirašyti Policijos departamento ITS vadovui ar kitam atsakingam skyriaus darbuotojui. Dokumentas pasirašomas kvalifikuotu elektroniniu parašu ir Policijos departamento Dokumentų administravimo valdybos darbuotojų išsiunčiamas asmens nurodytu būdu. Administracinio nusižengimo bylos medžiaga gali būti išsiunčiama elektroniniu būdu (elektroniniu paštu) arba registruotu paštu adresu, kurį asmuo nurodo teikdamas prašymą. Aptariamam atveju asmuo dokumentų gavimo būdą pasirenko elektroniniu būdu (elektroniniu paštu).“

4.2. „Asmenims, gavusiems Policijos departamento ITS siųstus dokumentus, speciali programinė įranga nėra reikalinga. Asmeniui reikia turėti interneto ryšį ir galimybę kompiuteryje ar kitame išmaniajame įrenginyje įsijungti interneto naršyklę, kadangi ADOC formato dokumentą galima peržiūrėti naudojantis svetaine Signa Web (nuoroda <https://signa.mitssoft.lt/signa-web/app/adoc>). Signa Web paslauga skirta tikrinti pasirašytus elektroninius dokumentus, kurių formatas (šiuo atveju ADOC) atitinka Lietuvos archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos Elektroniniu parašu pasirašyto elektroninio dokumento specifikacijos ADOC-V1.0 reikalavimus. Nuoroda elektroninio dokumento peržiūrai yra pateikiama instrukcijoje, kuri nusiunčiama asmeniui, jei jis kreipiasi dėl nesklaidumų atidarant siunčiamą dokumentą.“

4.3. „Jeigu viešojoje erdvėje esančiame kompiuteryje yra interneto ryšys ir interneto naršyklė, asmuo šiame kompiuteryje gali atidaryti jam siųstus dokumentus.“

4.4. „Jeigu Policijos departamento ITS darbuotojai gauna asmenų nusiskundimų dėl susipažinimo su administracinio nusižengimo bylos medžiaga elektroniniu paštu, tokiems asmenims yra išsiunčiama instrukcija, kaip siunčiama dokumentą atidaryti. Jeigu po paaiškinimų asmeniui vis tiek nepavyksta atidaryti dokumento ADOC formato, tokiu atveju siūloma kita alternatyva - išsiųsti administracinio nusižengimo bylos medžiagą (popierine forma) registruotu paštu.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso:

577 straipsnis. Administracinėn atsakomybėn traukiamas asmuo, jo teisės ir pareigos – „1. Administracinėn atsakomybėn traukiamu asmeniu laikomas asmuo, kuris įtariamas administracinio nusižengimo padarymu ir kuriam administracinio nusižengimo tyrimą atliekantis pareigūnas surašė ar turi surašyti administracinio nusižengimo protokolą. 2. Administracinėn atsakomybėn traukiamas asmuo turi šias teises: 1) susipažinti su bylos medžiaga; 2) dalyvauti nagrinėjant bylą žodinio proceso tvarka ir duoti paaiškinimus; 3) pateikti elektroninių ryšių priemonėmis, pašto siunta arba tiesiogiai administracinio nusižengimo tyrimą atliekančiam pareigūnui, teismui ar kitai administracinio nusižengimo bylą ne teismo tvarka nagrinėjančiai institucijai paaiškinimus nagrinėjant bylą rašytinio proceso tvarka; 4) pateikti bylai reikšmingus dokumentus ir daiktus; 5) pareikšti prašymus ir nušalinimus; 6) naudotis teisine advokato ar kito įgalioto atstovo pagalba; 7) kalbėti gimtąja kalba

arba ta kalba, kurią jis moka, ir naudotis vertėjo paslaugomis, jeigu nemoka lietuvių kalbos; 8) nustatyta tvarka skūsti priimtus procesinius sprendimus.“

6. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo (toliau vadinama – TGIDPNĮ):

4 straipsnis. *Institucijos ir valstybės valdomo subjekto pareiga teikti duomenis, įskaitant pakartotiniam naudojimui skirtus duomenis* – „1. Institucijos ir valstybės valdomi subjektai privalo teikti pareiškėjams ar jų atstovams duomenis, įskaitant pakartotiniam naudojimui skirtus duomenis, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus.“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – ir VAI):

3 straipsnis. *Viešojo administravimo principai* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 7) naujovių ir atvirumo permainoms. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas turi ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip geriau spręsti problemas, išskylančias vykdant viešąjį administravimą, taip pat nuolat tobulinti savo veiklą taikydamas pažangiausias metodus, modelius, technologijas, priemones ar gerosios patirties pavyzdžius;“.

8. Administracinio nusižengimo bylos išrašo ir (ar) pažymos apie asmens padarytus administracinius nusižengimus išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos policijos generalinio komisaro 2020 m. sausio 13 d. įsakymu Nr. 5-V-21 (toliau – Aprašas):

1 punktas – „Administracinio nusižengimo bylos išrašo ir (ar) pažymos apie asmens padarytus administracinius nusižengimus išdavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja fizinio ir juridinio asmens (toliau – Paslaugos gavėjas) prašymo išduoti administracinio nusižengimo bylos išrašą (toliau – Išrašas), administracinio nusižengimo bylos dokumentų, saugomų elektroninių dokumentų ir popierinių dokumentų skaitmeninių kopijų, kurios valdomos originalo teisėmis, formomis Administracinių nusižengimų registre (toliau – ANR), nuorašus (toliau – Nuorašas) ir (ar) pažymą apie asmens padarytus administracinius nusižengimus (toliau – Pažyma) nagrinėjimo tvarką, šių dokumentų suformavimą ir pateikimą pareiškėjui.“

5 punktas – „Prašymas dėl Išrašo ir (ar) Pažymos išdavimo gali būti teikiamas Policijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas), kitoms policijos įstaigoms ir naudojantis Policijos elektroninių paslaugų sistema (toliau – PEPS).“

12 punktas – „Priėmęs nagrinėti Paslaugos gavėjo prašymą, Policijos departamento ITS atsakingas darbuotojas: 12.1. ANR suformuoja Išrašą ir (ar) Pažymą ir, jeigu Paslaugos gavėjas pageidauja, Nuorašą; 12.2. Policijos dokumentų valdymo sistemoje (toliau – DVS) parengia siunčiamąjį elektroninį dokumentą, prideda ANR suformuotus dokumentus, nurodo, koku būdu siunčiamasis dokumentas turi būti pateikiamas Paslaugos gavėjui, ir perduoda jį pasirašyti įgaliotam Policijos departamento ITS darbuotojui; 12.3. atlikęs užduotį, tai atitinkamai pažymi PUVS [Policijos užduočių valdymo sistema]; 12.4. sunaikina vykdant užduotį kompiuteryje išsaugotus asmens duomenis.“

15 punktas – „Policijos departamento ITS atsakingas darbuotojas, kuriam Policijos departamento ITS vadovas paveda nagrinėti Paslaugos gavėjo prašymą: 15.1. įsitikina, kad prašymas atitinka šio Aprašo 7.1.1, 7.1.2, 7.1.3, 8.1 ir 8.2 papunkčiuose nustatytus reikalavimus, o jeigu buvo gautas prašymas dėl Išrašo išdavimo – taip pat ir 9.1 ir 9.2 papunkčiuose nustatytus reikalavimus. Jeigu prašymas reikalavimų neatitinka, darbuotojas parengia siunčiamąjį elektroninį dokumentą ir jame nurodo, kad prašymą nagrinėti atsisakoma, atsisakymo priežastį, dokumento kortelėje nurodo, koku būdu jis turi būti pateikiamas adresatui, ir perduoda jį pasirašyti įgaliotam Policijos departamento ITS darbuotojui; 15.2. ANR suformuoja Išrašą ir (ar) Pažymą ir, jeigu Paslaugos gavėjas pageidauja, Nuorašą; 15.3. DVS parengia siunčiamąjį elektroninį dokumentą, prideda ANR suformuotus dokumentus, nurodo, koku būdu siunčiamasis dokumentas turi būti pateikiamas

Paslaugos gavėjui, ir perduoda jį pasirašyti įgaliotam Policijos departamento ITS darbuotojui; 15.4. įvykdęs užduotį, sunaikina vykdant užduotį kompiuteryje išsaugotus asmens duomenis.“

9. Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama ir – Taisyklės):

42 punktas – „Į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas. Jeigu asmens prašyme ar skunde buvo nurodytas būdas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, atsakoma nurodytu būdu.“

45 punktas – „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: 45.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš Viešojo administravimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 45.2. į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktuali klausimu atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka. 45.4. į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma.“

Tyrimo išvados

10. Pareiškėjas skundėsi, kad raštu kreipėsi į Policijos departamentą su prašymu leisti susipažinti su administracinio nusižengimo bylos medžiaga. Bylos medžiaga jam buvo atsiųsta el. paštu su internetine nuoroda, prie kurios prisijungti jam nepavyko ir susipažinti su dokumentais negalėjo.

11. Skundo tyrimo metu buvo nustatyta, kad Pareiškėjui el. paštu 2022-04-22 buvo atsiųsta jo prašoma administracinio nusižengimo bylos medžiaga ir instrukcija, kaip galima susipažinti su pridėtais elektroniniais dokumentais. Pareiškėjas 2022-04-28 el. laišku kreipėsi į Policijos departamentą, prašydamas paaiškinti, kaip jam reikia pažiūrėti gautus dokumentus, nes tai padaryti vadovaujantis pateikta instrukcija jam nepavyko. Pareiškėjas 2022-04-29 išsiuntė dar vieną el. laišką, nurodydamas, kad negali atverti atsiųstų dokumentų, tačiau daugiau jokios informacijos iš Policijos departamento negavo.

Policijos departamentas Seimo kontrolieriui paaiškino, kad administracinio nusižengimo bylos medžiaga gali būti išsiunčiama elektroniniu būdu (elektroniniu paštu) arba registruotu paštu adresu, kurį asmuo nurodo teikdamas prašymą. Pareiškėjas pasirinko dokumentus gauti elektroniniu būdu (elektroniniu paštu), todėl jo prašoma informacija ir buvo teikiama elektroniniu būdu. Policijos departamento teigimu, nepavykus peržiūrėti elektroniniu būdu atsiųstų dokumentų, informacija gali būti siunčiama paštu. Skundo tyrimo metu nei Pareiškėjas, nei Policijos departamentas nepateikė duomenų, kad Pareiškėjas būtų prašęs atsiųsti jo prašomus dokumentus paštu.

12. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, administracinėn atsakomybėn traukiamas asmuo turi teisę susipažinti su bylos medžiaga. Vadovaujantis TGIDPNĮ nuostatomis, kiekvienas asmuo turi teisę gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų. TGIDPNĮ numatyta, kad institucijos ir valstybės valdomi subjektai privalo teikti pareiškėjams ar jų atstovams duomenis, įskaitant pakartotiniam naudojimui skirtus duomenis, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus.

Taisyklėse numatyta, kad į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas. Jeigu asmens prašyme ar skunde buvo nurodytas būdas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, atsakoma nurodytu būdu.

Pagal Seimo kontrolieriui pateiktą informaciją nustatyta, kad Pareiškėjas raštu kreipėsi į Policijos departamentą ir prašė el. paštu atsiųsti administracinio nusižengimo bylos medžiagą.

Policijos departamentas Pareiškėjui nusiuntė jo prašomų dokumentų elektroninę versiją ir instrukciją, kuria vadovaujantis galima susipažinti su atsiųstais dokumentais. Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad pareiškėjams pageidaujant ir nepavykus peržiūrėti elektroninės dokumentų versijos, galima prašomą informaciją išsiųsti popierine forma paštu, tačiau Pareiškėjas tokio prašymo nepateikė.

13. Atkreiptinas dėmesys ir į VAĮ įstatyme įtvirtintą naujovių ir atvirumo permainoms principą. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas turi ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip geriau spręsti problemas, išskylančias vykdant viešąjį administravimą, taip pat nuolat tobulinti savo veiklą taikydamas pažangiausius metodus, modelius, technologijas, priemones ar gerosios patirties pavyzdžius. Šiuo tiriamu atveju Pareiškėjui informacija buvo teikiama pasitelkus pažangias technologines priemones ir galimybes – elektroniniu būdu, kaip ir pageidavo pats Pareiškėjas.

14. Apibendrinant tyrimo metu nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad Pareiškėjo prašoma informacija buvo išsiųsta jo pageidaujamo elektroniniu būdu, kartu buvo išsiųsta ir instrukcija, kaip peržiūrėti pridėtą informaciją ir susipažinti su dokumentais. Policijos departamentas patvirtino, kad vadovaujantis pareiškėjams pateikiama dokumentų peržiūrėjimo instrukcija, atidaryti elektronine forma siųstus dokumentus galima ir viešojoje erdvėje esančiuose kompiuteriuose, jeigu ten yra interneto ryšys ir interneto naršyklė. Pareiškėjas prašymo gauti administracinio nusižengimo bylos medžiagą kita nei elektronine forma nepateikė.

15. Įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad Pareiškėjui buvo suteikta jo prašoma informacija, todėl Skundas dėl Policijos departamento pareigūnų veiksmų, galimai ribojančių teisę gauti informaciją ir susipažinti su administracinio nusižengimo byla, atmestinas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

16. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnų veiksmų, susijusių su teisės gauti informaciją ribojimu, atmesti.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė